

Z Temidq za pan brat
(autobiografia)

*Spółeczności Akademickiej Wydziału Prawa
Uniwersytetu w Białymstoku
dedykuję*

STANISŁAW PRUTIS

Z Temidą za pan brat
(autobiografia)

Temida 2

BIAŁYSTOK 2022

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

ISBN 978-83-67169-03-5

Opracowanie graficzne i typograficzne:

Hubert Pilcicki

Projekt okładki:

Hubert Pilcicki

Redakcja techniczna:

Jerzy Banasiuk

Korekta:

Bogumiła Mancewicz

Wydawca: Temida 2

© Copyright by Stanisław Prutis

Professor Stanisław Prutis
(Dziekan Wydziału Prawa w latach 1996 – 2005)

SYSTEMATYKA AUTOBIOGRAFII

CZĘŚĆ I

CZASY, W KTÓRYCH ŻYŁEM (1948–202 ?)

1. Etapy mojego życia – prywatna chronologia 13
2. Główne przemiany oraz przełomowe wydarzenia, których doświadczyłem (przybliżenie adresowane do czytelników z młodszych pokoleń) 17

CZĘŚĆ II

DROGA KU DOROSŁOŚCI – (KRASKOWO, GARBNO, KĘTRZYN, WROCŁAW)

1. Dzieciństwo w rodzinie Prutisów – syn i uczeń 35
2. W wielkim świecie – czyli na wrocławskim Uniwersytecie – student, aplikant, asystent (październik 1965 – luty 1972) 49

CZĘŚĆ III

MOJE MIEJSCE NA ZIEMI – PÓŁ WIEKU W BIAŁYMSTOKU (1972–2022)

- Kwintesencja historii mojego życia – główne nurty aktywności 87

CZĘŚĆ III A

CZASY FILI UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO W BIAŁYMSTOKU (1972–1997)

1. Urządzanie gniazda – organizacja Uczelni (od ZSA do Wydziału Prawa); założenie Rodziny; kształtowanie pozycji naukowej (doktorat i habilitacja); radości (karnawał „Solidarności”) i dramaty (stan wojenny); (lata 1972–1988) 90
2. Pro publico bono – funkcje w służbie publicznej: delegat rządu ds. samorządu; Wojewoda Białostocki (1990–94); sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego (1994 r.) 141

CZĘŚĆ III B

NA SAMODZIELNYM UNIwersYTECIE W BIAŁYMSTOKU (1997–2018)

3. Dziekan Wydziału Prawa – primus inter profesoress – (1996–2005) 208
4. Zwyczajny profesor, szeregowy sędzia i debiutujący dziadek; pierwsze jubileusze (2006–2012) 263
5. Czasy kolejnych pożegnań – lata 2013–2018 291

CZĘŚĆ III C

- „BŁOGOSTAN SPOCZYNKU” I JEGO ZAKŁÓCENIA (2019–2022) 322

CZĘŚĆ IV

PIELGRZYMKI Z PALLOTYNAMI – DO MIEJSC ŚWIĘTYCH, PIĘKNYCH I CIEKAWYCH NA WSZYSTKICH KONTYNETACH NASZEGO GLOBU (LATA 2000–2013)

- (23 PODRÓŻE – PIELGRZYMKI DO 40 KRAJÓW, W TYM 19 POZA EUROPEJSKICH) 359

- EPILOG 491

SZCZEGÓŁOWY SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I

CZASY W KTÓRYCH ŻYŁEM (1948–202 ?)

1. Etapy mojego życia – prywatna chronologia 13
2. Główne przemiany oraz przełomowe wydarzenia,
których doświadczyłem 17
*Rewolucja naukowo-techniczna i epokowe zmiany w środkach komunikacji (17);
Przełom wieków, a nawet tysiącleci (19); Przejście z epoki realnego socjalizmu do
kapitalizmu (20); Przekształcenia ustroju państwa – tzw. demokracja socjalistycz-
naa demokracja liberalna; „nowotwory polityczne” – demokracja populistyczna,
demokracja wyborcza (22); Zmiany w Kościele rzymsko-katolickim – Sobór wa-
tykański II, pontyfikat Jana Pawła II, abdykacja Benedykta XVI, synodalna droga
reform papieża Franciszka (25); Przełomy geopolityczne – ze Wschodu na Zachód
(NATO i Unia Europejska) (28); Katastrofa smoleńska i jej polityczne reperkusje-
(polaryzacja społeczeństwa) (30); Pandemia COVID-19 – tragedia o wielorakich
skutkach (32)*

CZĘŚĆ II

DROGA KU DOROSŁOŚCI

(KRASKOWO, GARBNO, KĘTRZYN, WROCŁAW)

1. Dzieciństwo w rodzinie Prutisów – syn i uczeń 35
*Z Wileńszczyzny na Prusy (35); Dzieciństwo w Kraskowie (37); Garbno (39);
„Dokształt” w Liceum im. Wojciecha Kętrzyńskiego (42); W klasie maturalnej (44)*
2. W wielkim świecie – czyli na wrocławskim Uniwersytecie – student, apli-
kant, asystent (październik 1965 – luty 1972) 49
*Status tymczasowego wrocławianina (49); Studenckie sposoby na życie (50);
Akademik „Ul” i jego mieszkańcy – pszczołki czy trutnie (?) (52); Atrakcje życia
studenckiego (56); Przebieg studiów prawniczych (59); Marzec 1968 na Uniwer-
sytecie Wrocławskim (66); Ostatnie semestry studiów (71); Magisterium prawa
– poznanie stopnia zakłamania prawa w PRL (74); Aplikacja sądowa – kształ-
towanie duszy cywilisty (77); Mentor wrocławskich prawników – sędzia Mirosław
Filipowicz (78); Asystentura w Instytucie Prawa Cywilnego (81); Wszystko świet-
nie, ale co dalej? Na Kresy do Białegostoku! (84)*

CZĘŚĆ III
MOJE MIEJSCE NA ZIEMI – PÓŁ WIEKU W BIAŁYMSTOKU
(1972–2022)

Kwintesencja historii mojego życia – główne nurty aktywności. 87

CZĘŚĆ III A
CZASY FILII UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO
W BIAŁYMSTOKU (1972–1997)

1. Urządzenie gniazda – organizacja Uczelni (od ZSA do Wydziału Prawa); założenie Rodziny; kształtowanie pozycji naukowej (doktorat i habilitacja); radości (karnawał „Solidarności”) i dramaty (stan wojenny); (lata 1972–1988) 90

Pierwsze kontakty w Białymstoku (90); Początki Filii UW w Białymstoku; rozwój struktur i kierunków kształcenia (92); Kawalerskie życie codzienne i naukowe (95); Małżeństwo i Rodzina (synowie Michał i Krzysztof), doktorat i jego konsekwencje, zmiany na Wydziale i w życiu prywatnym (98); Radość w „Solidarności” (111); Dramat stanu wojennego, internowanie (123); Stan wojenny i „powojenny” na Uczelni i Wydziale (lata 1982–89) (132); Radości życia rodzinnego, rozstania, podróże, budowa domu w Lipowym Moście (134); Uzyskanie stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych (139)

2. Pro publico bono – funkcje w służbie publicznej: delegat rządu ds. samorządu; Wojewoda Białostocki (1990–94); sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego (1994 r.) 141

Udział w zmianach ustrojowych państwa; pierwsze wolne wybory do Senatu (141); Profesor Andrzej Stelmachowski Marszałkiem Senatu; prace nad ustrojem samorządu terytorialnego; moja pierwsza funkcja publiczna – delegat rządu ds. samorządu (145); Wojewoda Białostocki – przedstawiciel kolejnych 5 rządów (147); Realizacja kompetencji wojewody – kontakty z hierarchami Kościołów katolickiego oraz prawosławnego (155); Pielgrzymka papieska Jana Pawła II w Białymstoku (161); Uroczystości, dramaty i radości – kalejdoskop wydarzeń w życiu naukowym, służbowym i prywatnym (164); Głowy państw obcych na Białostoczczyźnie (171); Pod rządami premier Hanny Suchockiej; ważne pożegnania – śmierć Ojca (175); „Prześławne lanie” – zdobycie większości konstytucyjnej przez koalicję SLD i PSL – rząd Waldemara Pawlaka – zmiany w administracji wojewódzkiej– starania o uzyskanie stanowiska sędziego NSA – wizyta w Izraelu (184); Pożegnania służby wojewodziń-

skiej – zadowolenie na Uczelni i w Rodzinie (193); W zespole „Ojców Założycieli” ośrodka zamiejscowego NSA w Białymstoku; pracowity start w służbie sędziowskiej (197); Kolejne nowe otwarcie – Instytut Spraw Publicznych w Warszawie; radości i smutki życia rodzinnego (201); Żywot codzienny prawnika poczciwego – proza stosowania prawa (ulica Sienkiewicza), poezja nauczania prawa (ulica Mickiewicza) oraz herezja w jego reformowaniu w ISP na ulicy Reja w Warszawie (205)

CZĘŚĆ III B

NA SAMODZIELNYM UNIWERSYTECIE W BIAŁYMSTOKU (1997–2018)

3. Dziekan Wydziału Prawa – primus inter profesores – (1996–2005) 208

Pozycja Wydziału Prawa w strukturze tworzonego Uniwersytetu (208); Działalność orzecznicza i naukowa; punkt konsultacyjny w Wilnie (211); Inauguracje w uczelniach białostockich; nowi rektorzy (214); Smutne sprawy ostateczne – odejście Mamy, śmierć Jurka Hołoskoka (215); Pierwsze doktoraty honoris causa na Uczelni i pierwsze habilitacje na Wydziale (218); Wydział na paryskich salonach; kolejni doktorzy h.c. – profesorowie: Andrzej Wyczański oraz Mistrz Andrzej Stelmachowski (223); Druga kadencja dziekańska; budynek wydziałowy przy ul. Mickiewicza 1; prywatne inwestycje w Lipowym Moście; nowofundland Felix (228); Wielki Jubileusz Roku 2000 w Kościele katolickim; pielgrzymka do Rzymu i Asyżu; świeckie jubileusze sądowe (231); Połowinki dziekańskie – informacje o Wydziale na koniec roku 2000; szara codzienność w nowym Millenium – zakres obowiązków i intensywność ich realizacji; pierwszy rok w XXI wieku – wydarzenia w życiu naukowym i prywatnym (236); Trzecia kadencja dziekańska (lata 2002–2005); budowa auli wykładowej; kontakty z uczelniami z Petersburga; niezwykle dynamiczny rozwój WSAP (242); Systemowa reforma sądownictwa administracyjnego; Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku (248); Pielgrzymki z pallotynami w latach 2001–2004 (251); Nowości w życiu prywatnym w trzecim tysiącleciu (252); Zakończenie dziewięcioletniej funkcji dziekana – stan Wydziału i Katedry Prawa Cywilnego; pożegnania i podziękowania (255); Jubileusz Mistrza Profesora Andrzeja Stelmachowskiego (259); Podziały polityczne w roku 2005 – „Po-Pis” (261)

4. Zwyczajny profesor, szeregowy sędzia i debiutujący dziadek; pierwsze jubileusze (2006–2012) 263

Lata 2006–2008: Uniwersytet i Wydział pod rządami nowych władz; zmiany we WSAP; nowe usprawnienia w działalności Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (263); Lata 2006–2008 w życiu rodzinnym Prutisów; narodziny

Wnuczek (268); Lata 2009–2012 w życiu zawodowym – uczelnianym i sądowym; śmierć i pożegnanie Mistrza Profesora Andrzeja Stelmachowskiego; awanse w rodzinie naukowej agrarystów; potencjał kadrowy Wydziału; ogólnopolskie konferencje naukowe; jubileusze naukowe Profesorów: A. Lichorowicza, A. Lityńskiego i E. Gniewka; WSAP (271); Życie rodzinne i osobiste w latach 2009–2012 (279); Jubileusz 40-lecia pracy na Uniwersytecie w Białymstoku (285); Wybory władz uczelnianych kolejnej kadencji (290)

5. Czasy kolejnych pożegnań – lata 2013–2018..... 291

Status sędziego NSA w stanie spoczynku (291); Rozstanie z Wyższą Szkołą Administracji Publicznej w Białymstoku (293); Ostatnie lata pracy na Wydziale Prawa; awanse naukowe pracowników Katedry Prawa Cywilnego; osiągnięcia w pracy naukowej i edytorskiej; rozwój Uczelni – budowa kampusu (295); Ważne i szczęśliwe wydarzenia w życiu rodzinnym (299); Niespodzianki roku 2015 w życiu publicznym (302); Jubileusz rozpoczęcia studiów we Wrocławiu (303); Odznaczenia państwowe (304); Demontaż państwa prawa (306); Atmosfera na Wydziale po wyborach władz dziekańskich 2016 roku (306); Demontażu państwa prawa ciąg dalszy (309); Zmiany w Kościele powszechnym i lokalnym; kościół pod wezwaniem św. Anny. (312); Ostatnie pożegnania; radości nowego życia (313); Rok 2018 w życiu publicznym, uczelnianym i prywatnym; szlachetne zdrowie autora; opus magnum: „Instytucje podstawowe prawa prywatnego (w opozycji do regulacji prawa publicznego)”; pożegnanie społeczności akademickiej Wydziału – „godnie i pogodnie” (314)

CZĘŚĆ III C

„BŁOGOSTAN SPOCZYNKU” I JEGO ZAKŁÓCENIA (2019–2022)

Kolejne ostatnie pożegnania – śmierć Staszka Srockiego (322); Czasy jubileuszowe – 70-lecie szkoły w Garbnie, 50-lecie ukończenia studiów, 25-lecie sądownictwa administracyjnego na Podlasiu (323); „Senat mamy Grodzki, ale Sejm – Nowogrodzki” (327); Sygnały nadchodzącej pandemii; adaptacja do „życia zdalnego” (328); Życie w klimacie i w rytmie pandemii (331); Kryzysy roku 2021 – pandemia, inflacja, zagrożenie bezpieczeństwo państwa (335); Konsekwencje sporu o praworządność (339); Deprecjacja prawdy w życiu społecznym (344); Synodalna droga przemian w Kościele katolickim; religia i wiara (347); Nadzieje lat przyszłych – społeczeństwo obywatelskie; uniwersytety (353)

CZĘŚĆ IV

PIELGRZYMKI Z PALLOTYNAMI – DO MIEJSC ŚWIĘTYCH, PIĘKNYCH I CIEKAWYCH NA WSZYSTKICH KONTYNETACH NASZEGO GLOBU (LATA 2000–2013)

1) *Pielgrzymka otwarcia w Roku Jubileuszowym – 2000; uwagi co do sposobu prezentacji wspomnień pielgrzymkowych* (359); 2) *Hiszpania i Portugalia – 2001* (361); 3) *Włochy i San Marino – 2002* (367); 4) *Skandynawia (Szwecja, Finlandia, Norwegia, Dania) – 2003* (370); 5) *Wielka Brytania i Irlandia – 2004* (375); 6) *Chiny – 2005* (379); 7) *Rzym, Malta i Sycylia – 2005* (386); 8) *Indie – 2006* (392); 9) *Brazylia – 2006* (398); 10) *Węgry – 2006* (403); 11) *Ziemia Święta (Izrael, Jordania, Egipt) – 2007* (404); 12) *Francja – 2007* (411); 13) *Republika Południowej Afryki – 2008* (416); 14) *Grecja z Kretą – 2008* (421); 15) *Turcja – 2009* (425); 16) *Nowa Zelandia i Australia 2009* (432); 17) *Litwa, Łotwa i Estonia – 2010* (438); 18) *USA – stany: Kalifornia, Newada, Arizona i Hawaje – 2010* (443); 19) *Niemcy – Bawaria (+ na trasie czeska Praga) – 2011* (452); 20) *Wietnam i Kambodża – 2011* (456); 21) *Maroko – 2012* (462); 22) *Liban i Cypr – 2012* (467); 23) *Meksyk i Kuba – 2013* (476); *Refleksje pielgrzymy – turysty* (487)

EPILOG

491